

S p r a w o z d a n i e

komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego
w sprawach krajowej szkoły ogrodniczej w Tarnowie.

Wysoki Sejmie!

Na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 16. stycznia 1888 przeniósł Wydział krajowy szkołę ogrodniczą z Czernichowa do Tarnowa. Budynki dla tej szkoły, komórki na drzewo i narzędzia, a obok nich mały ogródek, w których dawniej mieściła się szkoła ogrodnicza prywatna, odstąpiła gmina miasta Tarnowa; dalej odstąpiła też gmina 3 morgi gruntu na założyc się mający ogród szkolny i pozwoliła używać dla celów szkoły przyległego ogrodu miejskiego. Budynki te (jeden 15·85 m. długi a 9·15 m. szeroki, drugi 12·20 długi a 10·15 szeroki) zostały kosztem 730 zł. w miarę możności ponaprawiane, pole przeznaczone pod ogród kosztem 899 zł. 88 ct. ogrodzone, następnie kosztem 313 zł. 33 ct. zdrenowane, a z dniem 1. grudnia 1888 została ta szkoła otwartą jako zakład krajowy z 20-ma uczniami.

Zapewniwszy sobie tymczasowe siły nauczycielskie wprowadził Wydział krajowy tymczasowy plan nauk (alegat przy sprawozdaniu Wydziału krajowego), przedłożył takowy c. k. Ministerstwu rolnictwa, które przyjęło go do wiadomości z zaleceniem, by Wydział krajowy „przed ostatniem „zatwierdzeniem tego planu, przekonał się o jego stosowności z wyniku jednego lub dwóch lat „szkolnych i z opinij składanych z inspekyi tej szkoły“.

Rok szkolny rozpoczyna się i kończy się w połowie marca. Po rozpisaniu konkursu na posadę kierownika tej szkoły z pomiędzy 11-tu kandydatów zgodnie z propozycją kuratoryi i po uzyskaniu zezwolenia c. k. Ministerstwa rolnictwa, zamianował Wydział krajowy p. Maciaszka prowizorycznym kierownikiem a p. Waśniewskiego, ogrodnika miejskiego pomocniczym nauczycielem fachowym.

W skutku wyników egzaminu w dniach 15-go i 16-go marca b. r. w obecności członka Wydziału krajowego i członków kuratoryi odbytego, zarządził Wydział pewne zmiany w planie nauk w kierunku rozszerzenia praktyki.

Kierownik szkoły zastosował się ze skutkiem do otrzymanych poleceń, o czem przekonał się Wydział krajowy przy późniejszej w lipcu b. r. odbytej lustracyi i przyszedł dalej do wniosku, że „obydwaj nauczyciele zawodowi zdają się odpowiadać swojemu zadaniu“.

Dobrze urządzony i prowadzony ogród szkolny, to najważniejszy środek naukowy przy takim kierunku nauki. Dotąd jednak takiego ogrodu szkoła ta nie posiada, bo park miejski umożliwia uczniom tylko praktyczne zapoznanie się z krzewoznawstwem, kwaciarstwem handlowem i prowadzeniem gazonów, zaś inspekta w tymże ograniczają się tylko do produkcji rozsady, o warzywnictwie w jego całości nie może być mowy a sadownictwo ogranicza się tylko do produkcji i rozprzedaży szczepów ze szkółek.

Zarządził więc Wydział krajowy urządzenie powyżej wspomnianych, przez miasto odstąpionych 3 morgów gruntu na ogród szkolny, zdrenowano całą przestrzeń i zaczęto regulować (rigol).

Okazało się, że obok miejscami płytkiej, ciężkiej gliniastej gleby, podglebie jest opoczyste i w ogóle nieprzepuszczalne, co niekorzystnym jest dla produkcji i hodowli drzew owocowych, (według zdania p. Maciaszka drzewa przy takim podglebiu karłowacieją a po 15 latach stanowią giną.

Wydział krajowy powołał rzeczoznawców, którzy zgodzili się z powyższem zapatrywaniem. Rokowania przeprowadzone w tym kierunku, czyby się nie dało uzyskać odpowiedniejszego gruntu, nie doprowadziły na razie do rezultatu pożądanego, członkowie kuratorji zaś zapytani o zdanie, oświadczyli, że grunt ten „jakkolwiek gleba jego do dobrych nie należy, może być jednak dobrym ogrodem w niedługim czasie“. To zdanie kuratorji jest o tyle usprawiedliwione, o ile nie podpada wątpliwości, że każdy grunt po dłuższym lub krótszym czasie przez użycie odpowiednich środków i odpowiedniego nakładu, da się odpowiednio przerobić i przetworzyć.

Wobec takiego oświadczenia kuratorji i niemożności pozyskania zaraz innego gruntu, Wydział krajowy postanowił dalej prowadzić rozpoczęte prace na gruncie przez miasto odstąpionym, i w tym celu wstawił na rok 1891 pod rubr. IV. poz. 19. wydatków 2000 zł., rozdzielając ją w ten sposób, że 800 zł. na właściwe melioracye a 1200 zł. na urządzenia dalsze i zakupno narzędzi, nasion i kwiatów przypada. Wobec tego, że drenowanie już przeprowadzone i ogród w części zregulowany, to koszt na właściwą melioracyę preliminowany zdaje się być dość wysokim, natomiast 1200 zł. na narzędzia i urządzenia, nasiona, krzewy itd. wobec tego, że w tym ogrodzie nie ma prawie, jest wcale skromnym funduszem, dlatego komisya gospodarstwa krajowego zgodnie z Wydziałem krajowym odnośny wniosek do uchwały przedkłada.

Pomijając już, że grunt na ogród przeznaczony, niezupełnie odpowiada wymogom, to i realność, na której stoją obecnie budynki szkolne jest znacznie oddaloną. Budynki te dalej mimo starannej reparaacyi przeprowadzonej przez Wydział krajowy, nawet najskromniejszych wymagań nie zaspokajają, stare one są i niskie i niesłychanie ciasne i na dłuższy czas utrzymać się dla celów szkolnych nie dadzą. Nie ma więc wątpliwości, że trzeba koniecznie w najbliższej przyszłości postarać się o zastąpienie ich nowymi choćby najskromniejszymi, a jeżeli już budować trzeba, to należy to zrobić w sposób i w miejscu dla szkoły najodpowiedniejszym, o czem dopiero wtenczas będzie można mówić, jeżeli po przeprowadzonych bliższych badaniach, zapadnie ostateczna decyzja, czy ogród szkolny pozostanie w dotychczasowym miejscu, czy też inna realność zostanie pozyskaną, a n wynik tych badań, wobec uwag powyżej wypowiedzianych, kwestya kosztów rozstrzygającą oddziaływać musi.

Obecnie już kierownik szkoły nie ma gdzie mieszkać i Wydział krajowy już w budżecie na rok 1891 preliminował odpowiednią kwotę na najem; zauważyć jednak należy, że mieszkanie kierownika internatu po za obrębem internatu na dłuższy czas nie może być za właściwe uznaniem, a z drugiej strony nie można dzisiaj przewidzieć, jaki czas upłynie nim potrzebne badania, które Wydział krajowy prowadzi o tyle dojrzejają, że będzie można przystąpić do ostatecznego załatwienia sprawy potrzebnych budynków, gdy zaś Wydział krajowy nie przedłożył projektu, któryby usprawiedliwiał dostatecznie żądanie zawarte we wniosku Wydziału krajowego, żądając 4000 zł. dlatego komisya gospodarstwa krajowego odmienną od wniosku wydziałowego zaleca uchwałę.

Na podstawie powyższych uwag wnosimy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie.
2. Sejm wstawia w budżet wydatków krajowej szkoły ogrodniczej w Tarnowie w rubr. IV. poz. 19 na rok 1891 kwotę 2000 zł. przeznaczoną na dalsze melioracye i urządzenie ogrodu szkolnego.
3. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by na przyszłą sesję sejmową przedłożył plany i kosztorysy budynku nieodzownego na teraz na mieszkanie dla kierownika krajowej szkoły ogrodniczej w Tarnowie i na rozszerzenie sal naukowych.

Lwów dnia 14. listopada 1890.

Przewodniczący :

Tarnowski w. r.

Sprawozdawca :

W. Struszkiewicz w. r.

